

Rezolucja Tymczasowa CM/ResDH(2021)44

Wykonanie wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka

Tysić, R. R., P. i S. przeciwko Polsce

(Przyjęta przez Komitet Ministrów 11 marca 2021 r. na 1398 spotkaniu Przedstawicieli Ministrów)

Nr skargi	Sprawa	Data wyroku	Ostateczny
5410/03	TYSIAC	20/03/2007	24/09/2007
27617/04	R.R.	26/05/2011	28/11/2011
57375/08	P. AND S.	30/10/2012	30/01/2013

Komitet Ministrów, na podstawie art. 46 ust. 2 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności (zwanej dalej „Konwencją”), który stanowi, że Komitet nadzoruje wykonanie ostatecznych wyroków Europejskiego Trybunału Praw Człowieka (zwanego dalej „Trybunałem”),

uwzględniając ostateczne wyroki przekazane przez Trybunał Komitetowi w tych sprawach, a w szczególności biorąc pod uwagę naruszenia artykułów 3 i 8 Konwencji, stwierdzone z powodu braku skutecznego mechanizmu umożliwiającego kobietom efektywny dostęp do legalnej aborcji w związku ze stanem zdrowia matki lub płodu, gdy lekarz nie zgadza się, że takie przesłanki istnieją lub uważa, że badania prenatalne nie są niezbędne do oceny stanu zdrowia i podjęcia innych decyzji (sprawy Tysić i R.R.) albo gdy władze nie zapewniają dostępu do wiarygodnych informacji o warunkach i procedurach umożliwiających kobietom w ciąży i dziewczętom, w tym ofiarom zgwałceń, skuteczny dostęp do legalnej aborcji (w sprawie P. i S.);

podkreślając znaczenie dla kobiet w ciąży możliwości skutecznego podważania decyzji odmawiających legalnej aborcji ze względów medycznych lub przeprowadzenia badania prenatalnego, a także zapewnienia równego traktowania w dostępie do legalnej aborcji, w tym poprzez ujednoczenie procedur, które muszą być przestrzegane przez wszystkie szpitale, w tym lekarzy odmawiających wykonania aborcji z powodu sumienia;

odnotowując w tym kontekście z ubolewaniem brak informacji o jakichkolwiek środkach wprowadzających takie procedury i przedstawienia odpowiednich informacji na ich temat;

odnotowując jednocześnie z ubolewaniem, że nowelizując ustawę o zawodach lekarza i lekarza dentystry w lipcu 2020 r. Sejm RP nie uwzględnił wskazań Komitetu Ministrów i Komisarza Praw Człowieka Rady Europy, aby wprowadzić wyraźny obowiązek szpitali do przekierowania pacjentów do innej placówki, gdy świadczenie medyczne nie zostanie wykonane z powodu zastosowania klauzuli sumienia;

odnotowując z ubolewaniem brak przedstawienia wyjaśnień co do przyczyn utrzymujących się regionalnych dysproporcji oraz szpitali, które nie wykonują legalnej aborcji, a także brak wprowadzenia przekonujących środków zapewniających odpowiednie monitorowanie i realizację zobowiązań umownych lub odpowiedzialność szpitali za naruszenie umów, stanowiących podstawę do przeprowadzania legalnych aborcji;

stwierdzając z poważnym zaniepokojeniem, że procedura sprzeciwu przewidziana w ustawie o prawach pacjenta i Rzeczniku Praw Pacjenta w obecnym kształcie nie jest skuteczna m.in. ze względu na formalizm i ryzyko opóźnień, a dodatkowo pomimo wielokrotnych apeli Komitetu Ministrów, zobowiązania się władz polskich w 2014 r. do wprowadzenia zmian w tym zakresie, oraz mimo obaw społeczeństwa obywatelskiego, nie przeprowadzono jeszcze reformy tej instytucji;

uwzględniając również wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r. unieważniający przesłankę legalnej aborcji związanej ze zdrowiem płodu i jego potencjalny wpływ na wykonanie badań prenatalnych, które pozwalają na podejmowanie decyzji niezwiązanych z legalną aborcją;

STANOWCZO WEZWAŁ władze do przyjęcia jasnych i skutecznych procedur dotyczących kroków, jakie kobiety muszą podjąć, aby uzyskać dostęp do legalnej aborcji, w tym w przypadku odmowy aborcji ze względu na klauzulę sumienia, oraz do zapewnienia, że kobiety otrzymają odpowiednie informacje na temat tych procedur, a szpitale nie będą nakładać na nie żadnych dodatkowych, niepotrzebnych wymagań;

WEZWAŁ władze do zapewnienia skutecznego dostępu do legalnej aborcji i badań prenatalnych w całym kraju bez znacznych różnic regionalnych i bez opóźnień spowodowanych odmową ich wykonania z powodu zastosowania klauzuli sumienia lub ograniczeń wynikających z pandemii COVID-19;

STANOWCZO WEZWAŁ władze, aby bez zbędnej zwłoki przeprowadziły niezbędną reformę procedury sprzeciwu, a także WEZWAŁ władze, aby przyjęły przepisy nakładające na szpital obowiązek skierowania pacjenta do alternatywnej placówki w przypadku odmowy udzielenia świadczenia medycznego ze względów sumienia i skutecznie monitorowały przestrzeganie tego obowiązku w praktyce;

WEZWAŁ także władze do zapewnienia skutecznego monitorowania zobowiązań umownych i funkcjonowania mechanizmu odpowiedzialności umownej w przypadku, gdy nie zostanie przeprowadzona legalna aborcja lub badanie prenatalne zlecone przez szpital, w tym ze względów sumienia, oraz że każdy przypadek takiego naruszenia zobowiązań umownych spotka się z odpowiednią reakcją;

WEZWAŁ władze do przedstawienia oceny wpływu wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 22 października 2020 r. na dostępność badań prenatalnych, biorąc pod uwagę w szczególności, że nie są one ściśle związane z dostępem do legalnej aborcji, ale także pomagają w podejmowaniu świadomych decyzji w czasie ciąży związanych z leczeniem prenatalnym lub przygotowaniem do porodu, a ponadto zapewnienia, że dostęp do badań prenatalnych nie jest on ograniczony;

POSTANOWIŁ wznowić rozpatrywanie tej grupy spraw na 1419 spotkaniu (grudzień 2021) Komitetu.